

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2025-01-13

Diarienummer

3.1-2024-121

Klagande

Lunds universitet

Överklagat beslut

Etikprövningsmyndighetens beslut den 13 november 2024, dnr 2024-06847-01, se Bilaga

Projekttitel

Kroppsupplevelse och psykisk hälsa hos ungdomar

Saken

Prövning enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen)

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden för etikprövning godkänner den forskning som avses i ansökan.

Bakgrund

Syftet är att under 6–12 månader undersöka om kroppsupplevelse hos cirka 100 ungdomar (12–18 år) kan kopplas till psykisk ohälsa. Tanken är att vid olika barn- och ungdomspsykiatriska kliniker (BUP) samla in uppgifter om bland annat mental hälsa/sjukdom och psykisk sjukdom, som till exempel depression och självskadebeteende från unga med diagnostiserade ätstörningar (anorexia nervosa, bulimia nervosa och hetsättningsstörning). Elva olika webbaserade frågeformulär och skalor riktade till barn och unga ska fyllas i. Svaren jämförs med redan insamlade data från en grupp med mindre allvarligt ätstört beteende (oro för vikt, matrestriktioner och hetsätning eller överdriven träning) respektive unga utan ätstörningar. Planen är att undersöka om eventuella samband mellan problematisk kroppsupplevelse och andra psykologiska problem, till exempel ångest finns, och om sambanden i så fall skiljer sig mellan pojkar och flickor. Forskningspersonerna och deras vårdnadshavare kommer att få muntlig och skriftlig information om studien i samband med besök vid BUP.

Etikprövningsmyndigheten avslag ansökan. Myndigheten ifrågasatte kunskapsnyttan med projektet och bedömde att riskerna med forskningen för forskningspersonernas hälsa inte uppvägs av forskningens vetenskapliga värde. Dessutom konstaterade myndigheten att såvitt framgår av ansökan, tillräcklig klinisk kompetens inte finns hos klaganden för att hantera eventuella negativa bieffekter för forskningspersonerna. Ingen styrkeberäkning finns heller redovisad och antalet deltagare av respektive kön torde vara för litet för att kunna besvara frågeställningen rörande kroppsupplevelse och psykologiska problem kopplat till kön.

Klaganden menar att det aktuella kunskapsläget angående anorexia nervosa innehåller mycket stora luckor vad gäller upplevelsen av den egna identiteten och förankringen i den egna kroppen. I en tidigare, men ännu inte publicerad studie, har ätstörningar hos ungdomar kopplats till bristande förankring i den egna kroppen. Tanken är nu att replikera och eventuellt validera resultaten hos

Postadress

Överklagandenämnden för etikprövning
c/o Vetenskapsrådet
Box 1035
101 38 Stockholm

Besöksadress

Hantverkargatan 11 B

Telefon

08-546 77 610 vxl

E-post

kansli@onep.se

Webbplats

www.onep.se

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2025-01-13

Diarienummer

3.1-2024-121

forskningspersoner med svårare ätstörningsproblematik. Vad gäller klinisk kompetens, anför klaganden att projektledaren visserligen inte är psykolog eller läkare, men att det inom forskargruppen finns flera legitimerade psykologer och att projektet genomförs i samarbete med en psykiatrisk klinik där kompetensen finns. Vad gäller styrkeberäkning finner klaganden kritiken berättigad.

Överklagandenämnden begärde en komplettering gällande hypotesen om etnicitet, då denna uppgift efterfrågades i enkäten Sociodemografiska frågor. Vidare begärde nämnden ett förtydligande gällande det vetenskapliga värdet av studien, rekryteringen av forskningspersoner och samarbetet med personalen vid BUP. Dessutom efterfrågades en styrkeberäkning som visar att frågeställningarna går att besvara med det planerade deltagarantalet.

Klaganden har förtydligat att etnicitetsvariabeln kommer att användas för en deskriptiv redovisning av studiepopulationen samt för att undersöka om etnicitet är en relevant faktor att beakta avseende kroppsfrånkring. Rörande vetenskapligt värde anför klaganden att bristande kroppsfrånkring tidigare har kopplats till ätstörningar, men att resultatet inte validerats i vetenskapliga studier. Rekryteringen av barn/ungdomar görs av personalen vid BUP. Tanken är att personalen ska dela ut informationsbrev om studien till lämpliga ungdomar och deras vårdnadshavare, besvara grundläggande frågor kring studiens upplägg och planera lämpliga tider för datainsamling. Ungdomar med pågående akuta tillstånd, exempelvis suicidrisk eller psykos, kommer inte att inkluderas. Gällande statistisk styrka menar klaganden att 100 ungdomar är tillräckligt för att med en signifikansnivå på $\alpha=0,05$ och $\beta=0,80$ identifiera skillnader och samband mellan variabler som emotionell reglering, kroppsupplevelse och psykisk hälsa. Underlaget är dock för litet för att inkludera skillnader i kön, varför denna variabel stryks.

Skäl för beslutet

Klaganden har i kompletteringen besvarat Överklagandenämndens frågor tillfyllest. Enligt Överklagandenämndens mening har dock den styrkeberäkning som presenterats vissa brister. Nämnden anser trots detta, mot bakgrund av att ifrågavarande forskning är viktig och att riskerna för forskningspersonerna får anses små, att forskningen ändå kan godkännas.

Överklagandenämndens beslut får enligt 37 § etikprövningslagen inte överklagas.

Dokumentnamn

Beslut

Beslutsdatum

2025-01-13

Diarienummer

3.1-2024-121

Detta beslut har fattats av Anita Linder, Yvonne Lundberg Giwercman (föredragande), Malin Celanders, Anna Sarkadi, Sten-Åke Stenberg, Ulf Ekberg och Mia Nilson. Vid den slutliga handläggningen har dessutom ersättarna Erik Brattgård, Ingemar Engström, Gert Helgesson, Johan Norell Bergendahl och Maria Eriksson Baaz samt kanslichefen Jörgen Svidén och administrativa sekreteraren Katarina Gate Lundgren närvarat.

På Överklagandenämndens vägnar

Anita Linder
Ordförande